

ANKSTYVIEJI JOHNŲ MILTONO „PRARASTOJO ROJAUS“ (*PARADISE LOST*) VERTIMAI Į ITALŲ KALBĄ: NESĖKMINGI BANDYMAI IR DANTĖS ĮTAKA

MORENO BONDA

Santrauka

Straipsnyje rašoma apie vertimo istoriją XVIII ir XIX a. Konkrečiau, darbe tyrinėjamos priežastys, dėl kurių liko nebaigti (mažiausiai) šeši Johno Miltono *Paradise Lost* (1667) vertimai į italų kalbą, o šio kūrinio vertimas buvo laikomas tikru iššūkiu. Straipsnyje pateikiama hipotezė, kad tai lėmė neįprastai žymėtos leksinės, teminės, stilistinės ir ritmo analogijos, kurias buvo problemiška perteikti dėl panašumo į Dantės „Dieviškąją komediją“ ir ypač jos šaltinius.

Kaip pavyzdį pasitelkiant Antonio Bellatio vertimą į italų kalbą (1856), straipsnyje analizuojami probleminiai vidiniai anglų kalba parašyto originalo aspektai. Atlikus tyrimą, keliami hipotezė, kad esminis iššūkis verčiant *Paradise Lost* buvo savita stiliaus ir metrikos jungimo transpozicija: angliškas *blank verse* (epinis metras) krikščioniškoje epinėje poemoje. Šis unikalumas pavertė Miltono poemą per daug panašia į Dantės „Dieviškąją komediją“. Taip pat pažymėtina, kad poemoje anglų kalba aprašomi vaizdai ir siužetas buvo pernelyg artimi ir Dantės „Dieviškajai komedijai“, ir Virgilijaus „Eneidai“ (vienam iš pagrindinių Dantės šaltinių). Galiausiai Miltono kūrinį perteikti italų kalba galėjo būti sunku dėl poemos, kuri anglų kalba atvirai imituoja italų epinį stilių ir jo ritminius bei leksinius sprendimus, stiliaus.

Pateikiama išvada, kad verčiant Miltono *Paradise Lost* į italų kalbą sunkiausia buvo išvengti pridėtinės Dantės įtakos italų kalbos vertime. Kitaip tariant, straipsnyje aptariamas neįprastas vertimo atvejis, kurį būtų galima pavadinti ekvivalentiškumo viršijimu leksiniame, metriniam ir kultūriniame lygmenyse.